

„Bojovali za nás, my se staráme o ně!“

VETERÁN

5/2016

Zpravodaj projektu ČsOL Péče o válečné veterány

Pocta válečným veteránům v Sokolově

V sobotu 10. září byl v Sokolově uspořádán Den horníků. Vedení města do bohatého programu zařadilo pietní akt k poctě padlým vojákům a válečným veteránům. Akt proběhl na náměstí Budovatelů.

Na náměstí byli kromě přítomných několika stovek místních občanů představitelé města v čele se starostou města **Bc. Janem Pickem**. Delegaci Armády České republiky vedl zástupce náčelníka generálního štábu **genpor. František Maleninský**.

Na náměstí byli přítomni také válečné veteránky **Zdenka Lešenárová**, **Emilie Novotná** a **Vlasta Tušakovská** a veteráni **Pavel Mojsenjuk**, **Fedor Pišl**, **Václav Sedláček** a **Miroslav Randa**. Za novodobé veterány se zúčastnili bratři **plk. Pavel Skácel**, **plk. gšt. Ing. Jiří Kašpárek**, **plk. Ing. Vojtěch Seidl**, **plk. Petr Drahovzal** a další. Celou akci zastřešoval ministr obrany ČR **Martin Stropnický**.

(dokončení na s. 3)

Z OBSAHU

Výročí prezidentů Masaryka a Beneše

2

Přinášíme reportáž z pietního shromáždění k výročí úmrtí prezidentů **T. G. Masaryka** a **Edvarda Beneše**, které se v září odehrálo v Brně.

Setkání s válečnou veteránkou

3

Válečná veteránka **Ernestina Švorcová** vyprávěla o zážitcích z 2. světové války osmákům a devátákům v jihočeských Bernarticích.

Válečný veterán vzpomíná a píše

4

Válečný veterán **Karel Janáček** byl na konci války svědkem masakru u rodné obce Sobiňova a popsal ve své knize s názvem *Za svobodu poslední hodiny bojovníků, kteří se postavili svým utlačovatelům*.

Výročí prezidentů Masaryka a Beneše

Ve středu 14. září se v Brně za účasti členů ČsOL konalo pietní shromáždění k výročí úmrtí prezidentů **T. G. Masaryka** a **Edvarda Beneše**. Jeho účastníci se shromáždili u sochy T. G. Masaryka před budovou Lékařské fakulty Masarykovy univerzity. Slavnost uváděli bratr **Martin Ambroz** a bratr **Jaroslav Jarolím**. Čestnou stráž drželi členky Sokola a členové Klubu vojenské historie.

Projev **PhDr. Tomáše Jahelky, PhD.** z Trnavské univerzity přečetla herečka z Nové scény v Bratislavě paní **Eva Matějková**. Z rozsáhlého projevu vybíráme:

„V době na přelomu století vedl s Masarykem spor Svetožár Hurban Vranský, v té době vedoucí osobnost slovenského politického a kulturního života. Vranský viděl záchranu Slováků v Rusku. Masaryk viděl cestu v západní demokracii. A to v demokracii spojené s humanitou. Také dnes se vedou stejné spory o civilizační ukotvení Česka a Slovenska. Jeden z Masarykových odkazů spočívá v tom, že jsme součástí západní civilizace. Masarykova výzva budovat demokracii na základě spravedlivosti a úcty ke každému člověku neztratila do dnešních dnů nic ze své platnosti.“

V pasáži svého projevu, věnované odkazu prezidenta Beneše, PhDr. Tomáš Jahelka uvedl: „Josef David, tehdejší tajemník Československé obce legionářské, se vyjádřil, že Masaryk zemřel v době, která byla neobyčejně vážná. A měl pravdu. Ať si o krocích jeho nástupce Edvarda Beneše v době mnichovské krize, válečných let a v době únorových událostí myslí kdo chce, co chce, zůstane navždy faktem, že Beneš byl prezidentem v nejtěžší době Československé republiky. Byl prezidentem v době, kdy se rozhodovalo o její existenci. Na jeho ramenou spočívala nejtěžší rozhodnutí. Ať už se domníváme, že Beneš udělal, co mohl, nebo si naopak myslíme, že selhal, dovolte mi vyslovit přesvědčení, že prezident Beneš, majíc na paměti odkaz svého učitele Masaryka, chtěl pracovat ve prospěch Československé republiky podle svého nejlepšího vědomí a svědomí. To nakonec dělali oba, a tím zanechali odkaz všem následujícím generacím zasazovat se o humanitní demokracii.“

Red. podle podkladů zaslanych Janem Krumlem, foto: Jiří Teplý

Vzpomínka na vyhlazení Ležáků

Krátkou vzpomínkou a fotografiemi se ještě vracíme k pietnímu aktu v Ležákách, který připravil Památník Lidice pod záštitou ministra kultury ČR ve spolupráci s ČsOL a ČSBS na neděli 26. června. Vzpomínky se zúčastnilo několik stovek občanů včetně válečných veteránů.

Osada Ležáky byla vypálena 24. června 1942 jako odvěta za atentát na Heydricha. Gestapo vypátralo, že v Anglii vycvičení parašutisté z tohoto místa udržovali vysílačkou Libuše spojení mezi domácím a zahraničním odbojem. Dospělé obyvatele Ležáků nacisté zastřelili 25. června a 2. července 1942. Bylo odvezeno 13 dětí, 11 z nich našlo smrt 25. července v plynovém voze na polském území. Dvě děti, sestry Štulíkovy, ve věku jeden a dva a půl roku, byly poslány na převýchovu do Německa.

S hlavním projevem vystoupil při pietním aktu předseda Poslanecké sněmovny **Jan Hamáček**. Předseda ČsOL **Pavel Budinský** mj. řekl: „Ležáky se řadí do tragické řady stovek podobných osad a vesnic po celé Evropě, které byly nacisty vyvražděny a srovnány se zemí. Ležáky tak nejsou památníkem jen samy sobě, ale jsou zároveň pomníkem všech těchto míst, kde žili lidé a kde válka ukázala svou nejodpornější tvář. Stejně tak všechna ta smutná místa Evropy jsou zároveň pomníkem Ležáků.“

Jako poslední vystoupil válečný veterán 98letý **plk. Josef Hořec**. Přestože utrpěl vážný úraz, přijel do Ležáků poklonit se památce zavražděných občanů. Účastníci si dále poslechli vystoupení dětského pěveckého sboru Lilium a byli svědky zapálení Ohně (bez) naděje, které organizuje **František Bobek** z ČsOL Chrudim.

Eva Armeanová, foto Stanislav Pítr

Pocta válečným veteránům v Sokolově

(dokončení ze s. 1)

Před oficiálním zahájením se pan ministr pozdravil se všemi válečnými veterány a s některými krátce pohovořil. Ve svém příspěvku připomněl zásluhu a dobrou práci vojáků při realizaci úkolů armády a poděkoval za činnost válečných veteránů. Památka padlých byla uctěna minutou ticha.

Všichni přítomní VV obdrželi plaketu a děkovnou listinu. Nad hlavami přítomných proletěly dva gripeny AČR. Akt byl ukončen státní hymnou.

Setkání s panem ministrem a ostatními členy jednotlivých delegací pokračovalo při společném občerstvení. Akce měla velice kladný ohlas. „Pan ministr je velice bezprostřední, pěkně se s ním povídá,“ poznamenala válečná veteránka **Vlasta Tušakovská**. „Pan ministr je bezvadnej a akce byla velice pěkná,“ dodal své bezprostřední dojmy **Miroslav Randa**. Celkové hodnocení přítomných válečných veteránů bylo velmi kladné.

Ing. Jiří Kašpárek

Setkání s válečnou veteránkou

Na sklonku minulého školního roku navštívila Základní a mateřskou školu v Bernarticích válečná veteránka **Ernestina Švorcová**, aby žákům 8. a 9. ročníku vyprávěla o osobních zážitcích z období 2. světové války.

Válečná veteránka velice poutavě přiblížila osudy své rodiny, která byla napojena na domácí odboj a byla válkou tragicky

zasažena. Protože pamětníků stále ubývá, je důležité, aby se současná mládež setkávala s těmi, kteří mohou předávat autentická svědectví o době, kterou většinou známe jenom z učebnic.

Mgr. Ivana Vlková, ZŠ a MŠ Bernartice

Válečný veterán **Karel Janáček** (nar. 25. 9. 1928) zažil jako mladý muž konec války v rodném Sobíňově. Tato malá obec na Vysočině se 5. května 1945 stala dějištěm krutého masakru. Sobíňovští muži se tehdy vydali obsadit německé vojenské sklady v Bílku u Chotěboře a vyzbrojit občany k aktivnímu odporu. V té době stovky vojáků Schörnerovy armády postupovaly přes nedaleký Ždírec nad Doubravou. Na dvou nákladních autech odjelo 5. května z Bílku 51 mužů směrem na Ždírec a v prostoru Dočekalovy vody se střetli s dobře vycvičeným německým vojskem. Němci zákeřně zastřelili neozbrojené parlamentáře a surově zavraždili další zajaté muže. V boji padlo 19 mužů ze Sobíňova a 11 z okolních vesnic, jeden zemřel na následky zranění v nemocnici.

Mladý Karel Janáček byl očitým svědkem dramatických událostí, sám byl raněn a jen zázrakem přežil. S odstupem času se rozhodl vydat svědectví a popsat poslední hodiny bojovníků, kteří se rozhodli se zbraní v ruce postavit utlačovatelům.

Po válce Karel Janáček vybudoval v Sobíňově soukromé regionální muzeum a od padesátých let se soustavně věnuje novodobé historii Vysočiny. Je autorem několika knih a publikací. Jeho kniha s názvem *Za svobodu* je záznamem autentických událostí a obsahuje také několik básní. Autor ji věnoval památce svého bratra **Josefa Janáčka** a spoluobčanů ze Sobíňova, kteří zemřeli v boji za svobodu.

Velmi si ceníme toho, že mezi sebou máme válečné veterány, kteří jsou natolik duševně čilí, že jsou schopni předat dalším generacím cenné svědectví doplněné poetickým podáním kruté skutečnosti.

red.

Vzpomínky na třicet padlých 5. 5. 1945 u Sobíňova

Karel Janáček 1990

*Nad naší vesnicí dívám se do dáli
a moje myšlenky zpět se zatoulaly.
Hledím po krajině, po polích a lukách,
kde mnoho mých druhů umíralo v mukách.*

*Řada je to roků, kdy horká krev tekla,
když smečka zločinců řádila jak vzteklá.
Mlátila pažbami, bodáky vbíjela
a z ubohých mužů krev se v zem vpíjela.*

*Vzpomínky vracejí hrůzy kdys prožité,
vzpomínám na druhy za války zabitě.
Smutno je u srdce, co jsem kdys prožíval,
když jsem prchal z kruhu, který se již svíral.*

*Padal jsem do trávy, když Němci stříleli,
hvízdající střely mnohé mě mýjely.
Jen jedna kulička přece mě chytla,
levý bok roztrhla, kost však nezdrtila.*

*Vlekl jsem se těžce, ránu rukou svíral,
valící krev z boku šatem si otíral.
Žeň smrti končila, když mi stáhli ránu –
vysílen bolestí usnul jsem až k ránu.*

*Tenkrát každý ve vsi o muže se zachvěl,
nářek a pláč z chalup bolestivě zazněl.
Vy jste, naši padlí, vlast svou milovali,
vy jste pro svobodu život za ni dali!*